

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Programación

Oficial da materia de

Canto

Curso 2023-24

Índice

1. Introducción	3
2. Metodoloxía.....	3
3. Atención á diversidade	4
4. Temas transversais.....	4
5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	7
6. Secuenciación do curso	7
6.1 Curso: 1º	8
6.2 Curso: 2º	14
6.3 Curso: 3º	20
6.4 Curso: 4º	26
6.5 Curso: 5º	32
6.6 Curso: 6º	37
7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica .	44
8. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	45
ANEXOS	46
PROBAS DE ACCESO	46
ANEXO II.....	53
RÚBRICA.....	53

1. Introducción

A Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 6.2 que o Goberno fixará, en relación cos obxectivos, as competencias básicas, os contidos e os criterios de avaliación, os aspectos básicos do currículo que constitúen as ensinanzas mínimas. Así mesmo, a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, no capítulo VI do título I, fixa as características básicas das ensinanzas profesionais de música, dentro das ensinanzas artísticas.

A finalidade do grao profesional das ensinanzas de réxime especial de música é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais. En consonancia, o Real decreto 1577/2006, do 22 de decembro, polo que se fixan os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música reguladas na Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, estableceu os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música, desenvolvidos no posterior Decreto 203/2007, do 27 de setembro.

A presente programación dá concreción a dito decreto a nivel de aula, e será o documento polo que se desenvolvan os diversos parámetros do traballo de aula dos docentes deste centro.

2. Metodoloxía

2.1 PRINCIPIOS METODOLÓXICOS XERAIS

A metodoloxía que se vai a aplicar na aula desenvolverase de acordo aos seguintes principios xerais:

Aprendizaxe funcional (partindo do nivel real de coñecementos do alumnado).

Ensinanza dinamizadora (provocar o estímulo e o interese no alumnado polo seu propio progreso, favorecer a súa autonomía e capacidade de superación).

Adaptación á diversidade do alumnado (metodoloxías diversas e actividades diferenciadas, adaptándonos ás características particulares de cada discente).

Interdisciplinariedade (aplicando o principio de “globalización”, relacionar os contidos propios con outras materias do Currículo, traballo en coordinación con todo o equipo docente, etc).

Avaliación continuada e constante (da Programación Didáctica, de cada discente de xeito personalizado, do proceso de ensinanza-aprendizaxe, da práctica docente...).

3. Atención á diversidade

O feito de que as clases sexan individuais fai que se poida atender de forma personalizada a cada a cada alumno tendo en conta as súas circunstancias.

Distinguiremos diferentes necesidades específicas atendendo cando menos dun xeito moi xeral a tres categorías ou grupos:

1) Alumnos con necesidades educativas especiais

Incluirase aquí os alumnos con discapacidades (visuais, auditivas ou calquera outra limitación física) ou problemas de conduta graves.

2) Alumnos con alta capacidade intelectual

Aqueles alumnos que precisen ampliación de coñecementos respecto dos contemplados para o seu nivel.

3) Alumnos de incorporación tardía ó Sistema Educativo

Aqueles alumnos con incorporación tardía, en cursos intermedios, e/ou que proceden doutro ámbito educativo.

En todos estes casos aplicaranse os seguintes principios xerais atendendo a cada necesidade:

- Adaptacións do material didáctico, que ofrezan unha ampla gama de actividades didácticas que respondan aos diferentes graos de aprendizaxe.
- Variacións da metodoloxía, para adaptala ás necesidades de cada alumno.
- Proposta de actividades de traballo diferenciadas. O profesor fará unha análise dos contados da materia e preparará actividades con distinto nivel de dificultade que permitan tratar estes mesmos contados con exixencias distintas.
- Organización do traballo de forma flexible e con ritmos distintos de aprendizaxe.
- Variación do ritmo de introdución de novos contidos adaptándose ao alumno/a individualmente.
- Adaptación dos obxectivos e por tanto dos contidos, que terá que respetar de os mínimos esixibles fixados na programación.

4. Temas transversais

4.1 Educación en valores

A educación no ámbito musical non debe acabar no simple feito do desenvolvemento de destrezas técnicas e da sensibilidade musical. Para unha formación integral do alumnado tamén é importante o tratamento de contidos transversais. Estes contidos que responden á realidade da vida cotiá no ámbito

social son esencialmente actitudinais, e representan uns elementos educativos básicos que deben incorporarse nas diferentes áreas co fin de conseguir unha plena integración do alumnado na sociedade actual. O tratamento destes contidos debe espertar no alumnado una especial sensibilidade cara á dita realidade. O carácter participativo e colaborador da práctica musical, facilita a incorporación destes temas ao aula. Temas como a igualdade de oportunidades entre sexos, o derrube das barreiras raciais, a educación para a saúde, compromiso co medio ambiente ou educación para a paz poderán ser incorporados tanto na clase individual como na de conxunto.

4.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

A irrupción das tecnoloxías da información e da comunicación na nosa vida cotiá é cada día mais patente, a súa utilización esténdese ata ámbitos insospeitados. O estudo da música nos conservatorios cingúese, na maioría dos casos, á práctica interpretativa empregando instrumentos tradicionais. Incluso nestas circunstancias que a priori poden parecer pouco dadas ao uso das TIC's pódense empregar co fin de complementar e facilitar o proceso de ensinanza-aprendizaxe. O uso de materiais audiovisuais relacionados ca materia xa non é unha novidade nos tempos que corren, especialmente dende a aparición de plataformas dixitais YouTube, Vimeo, Spotify, etc.

Estas plataformas unidas á compartición masiva de material audiovisual facilita o seu uso no aula para a exemplificación das posibilidades sonoras e técnicas dos instrumentos e a exploración de diferentes posibilidades interpretativas ante un mesmo texto musical. Por outro lado a facilidade de xerar dito material con ferramentas cada vez máis accesibles (videocámaras, gravadoras, tablets, teléfonos, etc) permite analizar as propias actuacións ou interpretacións e así aportar un maior grado de obxectividade á percepción de si mesmo que ten o alumno.

O material en formato electrónico (partituras, textos, etc.) tamén será útil no desenvolvemento das diferentes actividades da materia xa que facilita a rápida distribución do mesmo entre o alumnado, así como o seu rápido acceso no aula no caso de dispoñer dos dispositivos correspondentes. As plataformas de almacenamento como Dropbox o GoogleDrive permiten a creación de espazos de compartición de material electrónico para os alumnos que poden ser controlados polo profesor. Os motores de busca tamén serán de gran utilidade especialmente á hora de recompilar información referente ao propio instrumento, obras, compositores, etc. O uso de todos os materiais relacionados coas TIC's empregados no aula debe respectar en todo momento as leis distribución e da propiedade intelectual dos mesmos.

5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Audicións:

Farase unha audición por trimestre.

Participarase nas semanas musicais organizadas polo centro. Participación na semana das Letras Galegas. Concerto en Conmemoración do Día da Muller Traballadora. Organizarase a posta en escea de fragmentos u obras de ópera e/ou zarzuela cara a fin do curso.

Sistema de ensaios cos pianistas acompañantes:

No caso da materia de Canto, aínda que non estea prevista a adicación completa do pianista acompañante para o departamento, procurarase que

esteá disponible para ensaio xunto coa profesora e o alumno/a como mínimo unha media hora semanal.

Actividades extra escolares:

Ao longo do curso farase o posible por realizar algún intercambio con outro centro.

Igualmente, farase o posible para realizar algún curso dalgunha materia relacionada coa especialidade de Canto (técnica vocal, escea, idiomas, etc.).

Estas actividades estarán organizadas ou coordinadas polo centro, ou colaborando con outras entidades alleas, e estarán relacionadas con aspectos propios das ensinanzas de música: cursos especializados, asistencia a concertos ou ensaios de agrupacións de música, visita a museos ou similar, concertos fora do centro, etc.

Os alumnos e alumnas e os seus responsables legais estarán informados con anterioridade de tódolos datos pertinentes. Nestas actividades, organizadas para incentivar aos alumnos e alumnas e mellorar a súa educación, resaltaránse ademais valores de respecto e convivencia, entre outros.

6. Secuenciación do curso

6.1 Curso: 1º

☐ **6.1.1. Obxectivos**

- Adecuar as posturas corporais e a xestualidade ás esixencias da produción e emisión correcta dos sons cantados.
- Coñecer a anatomía e fisioloxía da respiración.
- Aprender e aplicar a técnica respiratoria ao canto. Coñecer a anatomía e fisioloxía da produción da voz.

- Iniciarase no coñecemento e autocontrol da propia voz, ata acadar unha perfecta afinación.
- Interpretar o repertorio sinalado para o curso coa maior corrección vocal e estilística, respetando as características propias dos diferentes períodos musicais.

☐ 6.1.2 Contidos

A) CONTIDOS TÉCNICOS

- Adecuación da posturas corporal para o canto.
- Coñecemento da anatomía e fisioloxía da respiración.
- Realización de exercicios de relaxación.
- Coñecemento da anatomía e fisioloxía da produción da voz.
- Control e autorregulación da afinación.
- Iniciación ás vocalizacións, no rexistro medio, e por grados conxuntos.

B) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 2 pezas.
- Arias antigas italianas: 4 pezas.

C) TRABALLOS TEÓRICOS

RESPIRACIÓN: anatomía e fisioloxía. Mecanismos de respiración no canto.

6.1.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

Avaliarase o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:

- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.

- Manter unha emisión controlada evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos básicos de anatomía e fisioloxía correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar, con contidos plaxiados ou sen citar a fonte.**

☐ **Mínimos esixibles**

1º TRIMESTRE:

Postura corporal e xestualidade Anatomía e fisioloxía da respiración.

Aprendizaxe dos mecanismos idóneos aplicados ó canto.

2º TRIMESTRE:

Coñecemento da anatomía e fisioloxía da produción do son.

Obtención do control suficiente do aire segundo os mecanismos aprendidos no primeiro trimestre.

Traballo vocal e escénico.

Superación da metade do repertorio do curso.

3º TRIMESTRE:

Asunción dunha forma bucal idónea para a correcta emisión do son segundo os coñecementos obtidos no segundo trimestre.

Ampliación do control do fiato. Traballo vocal e escénico.

Superación da totalidade do repertorio do curso.

Entrega do traballo teórico correspondente ao curso.

□ **Procedementos e ferramentas de avaliación**

- Avaliación Inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.
- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

□ **Criterios de cualificación**

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: "fiato", beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e Interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

- A) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).**
- a. Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%**
 - b. Repertorio: 20%**
 - c. Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%**
- B) Actitude e interese (20%):**
- d. Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).**
 - e. Interese fronte a asignatura. (5%).**
 - f. Actitude respecto ao apredizaxe. (5%).**

As ampliacións de matrícula teñen que ser solicitadas polo alumno na secretaría do centro antes do 30 de Novembro.

☐ **Medidas de recuperación**

Procedementos de recuperación ordinarios

O alumnado que non aprobe un trimestre deberá realizar un exame consistente nunha audición na que interpretará o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras do repertorio a interpretar polo alumno con un mes de antelación, ademais de programarse 3 ensaios como mínimo.

As obras deberan ser interpretadas no idioma orixinal e de memoria.

No caso daqueles alumnos que non superaran o terceiro trimestre, terán a posibilidade de realizar a proba extraordinaria de recuperación.

Probas extraordinarias de recuperación

Para o alumnado que non superase o curso na convocatoria ordinaria, a proba extraordinaria consistirá nunha audición na que terá que interpretar a totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente, ademais da presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.1.4 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballarase con métodos según as necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz

como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

6.2 Curso: 2º

6.2.1 Obxectivos

- Demostrar un control e coñecemento suficiente da técnica respiratoria do canto.
- Adquirir un progresivo control do aire e do apoio da voz, a través da respiración costo-diafragmático-abdominal, dun xeito consciente.
- Coñecer a anatomía e fisioloxía do aparato resoador. Coñecer os principios do emprego dos resoadores.
- Interpretar o repertorio sinalado para o curso coa maior corrección vocal e estilística, respetando as características propias dos diferentes períodos musicais.

6.2.2 Contidos

A) CONTIDOS TÉCNICOS

- Práctica da técnica respiratoria do canto: apoio e control da columna do aire.
- Coñecemento da amplificación no canto: anatomía e fisioloxía dos resoadores da voz, e a súa utilización no canto.
- Realización de vocalizacións con intervalos, aumentando progresivamente a extensión da voz.
- Iniciación e práctica do recitativo: articulación, acentos, fluidez, ritmo...

B) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 2 pezas en calquera das linguas do estado, unha delas obrigadamente en galego.
- Canción de concerto extranxeira : 2 pezas.
- Arias antigas Italianas: 2 pezas.
- Oratorio, cantata, etc.: 1 aria ou dúo.

C) TRABALLOS TEÓRICOS

RESONANCIA: anatomía e fisioloxía. Proxeción da voz. Hixiene da voz.

6.2.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

Avaliaranse o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:

- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.
- Manter unha emisión controlada buscando unha boa impostación e evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos básicos de anatomía e fisioloxía correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar, con contidos plaxiados ou sen citar a fonte.**

☐ Mínimos esixibles

1º TRIMESTRE:

- Control e coñecemento da postura e da respiración do canto.
- Coñecemento das emisións que conducen a un son óptimo.
- Superación de 1/3 do repertorio correspondente o curso.
- Traballo vocal e escénico.

2º TRIMESTRE

- Coñecemento da anatomía e fisioloxía do aparato resoador.
Superación de 2/3 do repertorio correspondente ó curso.
- Traballo vocal e escénico.

3º TRIMESTRE:

- Coñecemento dos principios do emprego dos resoadores.
- Superación do total do repertorio correspondente ó curso.
- Traballo vocal e escénico de conxunto.
- Ter entregado o traballo teórico correspondente ao curso.

☐ **Procedementos e ferramentas de avaliación**

- Avaliación Inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.
- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

□ Criterios de cualificación

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: “fiato”, beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

B) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).

- a. Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%**
- b. Repertorio: 20%**
- c. Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%**

B) Actitude e interese (20%):

- d. Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).**
- e. Interese fronte a asignatura. (5%).**
- f. Actitude respecto ao aprendizaxe. (5%).**

☐ **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O alumno que teña demostrado un nivel suficiente coma para superar os contidos e obxectivos do curso actual en decembro, e demostre ter sobradas posibilidades de superar os contidos e obxectivos previstos para o curso seguinte poderá ampliar matrícula segundo as normas previstas no centro para elo.

As ampliacións de matrícula teñen que ser solicitadas polo alumno na Secretaría do centro antes do 30 de Novembro.

☐ **Medidas de recuperación**

Procedementos de recuperación ordinarios

O examen dos alumnos que non aprobaron un trimestre terán que realizar un exame consistente nunha audición na que interpretarán o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras do repertorio a interpretar polo alumno con un mes de antelación, ademais de programarse 3 ensaios como mínimo.

As obras deberanse interpretar no idioma orixinal e de memoria, agás o oratorio.

No caso daqueles alumnos que non superaran o terceiro trimestre, terán a posibilidade de realizar a proba extraordinaria de recuperación.

Probas extraordinarias de recuperación

Para o alumnado que non superase o curso na convocatoria ordinaria, a proba extraordinaria consistirá nunha audición onde terá que interpretar a

totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente e a presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.2.5 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballarase con métodos según as necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

6.3 Curso: 3º

6.3.1 Obxectivos

- Demostrar un control suficiente do aire da emisión e da resoancia.
- Aplicar o control do aire e do apoio ó fraseo.
- Aplicar a correcta emisión ó fraseo expresivo.
- Mellorar e ampliar o control do fiato.
- Acadar unha idónea impostación vocal.
- Interpretar o repertorio sinalado para o curso coa maior corrección vocal e estilística, respetando as características propias dos diferentes períodos musicais.

6.3.2 Contidos

A) CONTIDOS TÉCNICOS

- Traballo da cobertura da voz: exercicios para acadar unha idónea impostación vocal.
- Mecanización do apoio da voz no canto.
- Traballo do *legato* na línea vocal.
- Desenrolo e aumento progresivo do *fiato*.
- Vocalizacións máis complexas, con saltos interválicos e arpexios.
- Práctica do recitativo: articulación, acentos, fluidez, ritmo...

B) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 3 pezas en calquera das linguas do Estado, unha delas obrigadamente en galego.
- Lied: 2 pezas.
- Ópera extranxeira: 2 arias ou dúos, podendo extraerse das grandes obras do Barroco.

- Zarzuela: 1 romanza ou dúo.
- Oratorio, cantata, etc.: 1 aria ou dúo.

C) TRABALLOS TEÓRICOS

FONACIÓN: anatomía e fisioloxía. A Larinx. Produción do son.

6.3.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

Avaliaranse o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:

- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.
- Manter unha emisión controlada evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos teóricos correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar ou con contidos plaxiados sen citar a fonte.**

☐ Mínimos esixibles

1º TRIMESTRE:

- Control do aire, da emisión e da resoancia. Aplicación do control do aire e do apoio ó fraseo.
- Superación de 1/3 do repertorio correspondente o curso.
Traballo vocal e escénico.

2º TRIMESTRE:

Páx 21 de 57

- Aplicación da correcta emisión ó fraseo expresivo. Ataque do son.
- Superación de 2/3 do repertorio corerspondente ó curso. Traballo vocal e escénico.

3º TRIMESTRE:

- Dicción intelixible e correcta emisión das vogais e consoantes nos idiomas correspondentes.
- Idónea impostación vocal
- Superación do total do repertorio correspondente ó curso. Traballo vocal e escénico.
- Ter entregado o traballo teórico.

☐ **Procedementos e ferramentas de avaliación**

- Unha avaliación Inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.
- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

☐ **Criterios de cualificación**

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: “fiato”, beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e Interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

C) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).

- a. Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%**
- b. Repertorio: 20%**
- c. Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%**

B) Actitude e interese (20%):

- d. Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).**
- e. Interese fronte a asignatura. (5%).**
- f. Actitude respecto ao aprendizaxe. (5%).**

☐ **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O alumno que teña demostrado un nivel suficiente coma para superar os contidos e obxectivos do curso actual en decembro, e demostre ter sobradas posibilidades de superar os contidos e obxectivos previstos para o curso seguinte poderá ampliar matrícula segundo as normas previstas no centro para elo.

As ampliacións de matrícula teñen que ser solicitadas polo alumno na Secretaría do Centro antes do 30 de Novembro.

☐ **Medidas de recuperación**

Procedementos de recuperación ordinarios

O examen dos alumnos que non aprobaron un trimestre terán que realizar un exame consistente nunha audición na que interpretarán o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras do repertorio a interpretar polo alumno con un mes de antelación, ademais de programarse 3 ensaios como mínimo.

As obras deberanse interpretar no idioma orixinal e de memoria, agás o oratorio.

Probas extraordinarias de recuperación

O exame para os alumnos que non superaron o curso en maio consistirá nunha audición onde terá que interpretar a totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente e a presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.3.4 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballárase con métodos según as necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

6.4 Curso: 4º

6.4.1 Obxectivos

- Demostrar un control suficiente do aire e da emisión aplicada o fraseo.
- Desenrolar unha correcta impostación baseada no apoio axeitado do aire.
- Aplicar os coñecementos acadados sobre a emisión e impostación á interpretación do repertorio.
- Acadar unha voz uniforme e homoxenea de textura e cor. Empregar a fonética axeitada ó idioma das obras traballadas. Traballar a flexibilidade da voz a través da axilidade.

6.4.2 Contidos

A) CONTIDOS TÉCNICOS

- Maior control da voz: Legato, impostación, claridade na emisión, proxección da liña vocal e timbre uniforme en todo o rexistro.
- Aumento progresivo da tesitura vocal cara os seus extremos.
- Iniciación á dinámica no canto: gradacións e reguladores.
- Vocalizacións con axilidades, apoiaturas, grupetos, picados.
- Práctica do Recitativo: articulación, acentos, fluidez, ritmo,...

B) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 3 obras en calquera das linguas do Estado, unha delas obrigadamente en galego.
- Lied: 3 pezas.
- Ópera: 3 pezas: arias (polo menos 1 delas), dúos, ou outro número de conxunto. dúos, ou outro número de conxunto.
- 1 Romanza de zarzuela.
- Oratorio, cantata, etc.: 1 peza : arias, dúos, números de conxunto, etc.

C) TRABALLOS TEÓRICOS

CLASIFICACIÓN DAS VOCES: Voces masculinas/ Voces femininas.
Grupos e subgrupos de clasificación.

6.4.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

Avaliaranse o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:

- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.
- Manter unha emisión controlada evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos teóricos correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar ou con contidos plaxiados sen citar a fonte.**

☐ Mínimos esixibles

1º TRIMESTRE:

- Control suficiente do aire e a emisión aplicada ó fraseo. Correcta impostación baseada nun apoio axeitado do aire.
- Aplicación dos coñecementos acadados sobre emisión e impostación á interpretación.
- Superación de 1/3 do repertorio correspondente o curso.
Traballo vocal e escénico.

2ºTRIMESTRE:

- Extensión e homoxeneidade de textura e cor da voz en tódala súa extensión.
- Superación de 2/3 do repertorio corerspondente ó curso.
- Traballo vocal e escénico.

3º TRIMESTRE:

- Interpretación do repertorio incluíndo pezas de memoria.
- Emprego da fonética axeitada ó idioma no que estean as obras traballadas.
- Flexibilidade da voz a traves de axilidades.
- Superación do total do repertorio correspondente ó curso. Traballo vocal e escénico.
- Ter entregado o traballo teórico.

☐ **Procedementos e ferramentas de avaliación**

- Unha avaliación Inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.
- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

☐ **Criterios de cualificación**

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: *fiato*, beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e Interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

A) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).

- a) Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%
- b) Repertorio: 20%
- c) Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%

B) Actitude e interese (20%):

- d) Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).
- e) Interese fronte a asignatura. (5%).
- f) Actitude respecto ao aprendizaxe. (5%).

☐ **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O alumno que teña demostrado un nivel suficiente coma para superar os contidos e obxectivos do curso actual en decembro, e demostre ter sobradas posibilidades de superar os contidos e obxectivos previstos para o curso seguinte poderá ampliar matrícula segundo as normas previstas no centro para elo.

As ampliacións de matrícula teñen que ser solicitadas polo alumno na Secretaría do centro antes do 30 de Novembro.

☐ **Medidas de recuperación**

Procedementos de recuperación ordinarios

O examen dos alumnos que non aprobaron un trimestre terán que realizar un exame consistente nunha audición na que interpretarán o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras do repertorio a interpretar polo alumno con un mes de antelación, ademais de programarse 3 ensaios como mínimo.

As obras deberanse interpretar no idioma orixinal e de memoria, agás o oratorio.

Probas extraordinarias de recuperación

Para o alumnado que non superase o curso na convocatoria ordinaria, a proba extraordinaria consistirá nunha audición onde terá que interpretar a totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente e a presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.4.4 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballárase con métodos según as necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

6.5 Curso: 5º

6.5.1 Obxectivos

- Demostrar o control do apoio e unha emisión e impostación homogénea aplicada ó fraseo e a interpretación.
- Vocalizar con flexibilidade sobre escalas, arpexios e coloraturas. Dominar as cualidades expresivas da voz na interpretación do repertorio. Dominar a flexibilidade da voz en tódala súa extensión.
- Acadar unha voz homogénea de textura e cor, expresivamente manejable.
- Interpretar de memoria (excepto Oratorio) o repertorio sinalado para o curso coa maior corrección vocal e estilística, respetando as características propias dos diferentes períodos musicais.

6.5.2 Contidos

CONTIDOS TÉCNICOS

- Perfeccionamento do sonido vocal en canto ao timbre e color: Impostación idónea, cobertura, vibrato.
- Dominio no control da intensidade e gradación da voz, a través dos reguladores, filados e matices diámicos.
- Práctica da velocidade na voz: escalas, volatas e outras coloraturas.
- Práctica do Recitativo: Articulación, acentos, fluidez, ritmo, ...

A) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 3 obras en calquera das linguas do Estado, unha delas obrigadamente en galego.
- Lied e canción de concerto extranxeira: 3 obras (das que 1 deben ser Lied alemán).
- Ópera: 2 arias, dúos ou nº de conxunto.
- Zarzuela: 2 romanzas, dúos ou nº de conxunto.

- Cantata, oratorio, etc.: 2 arias, ou nº de conxunto

B) TRABALLOS TEÓRICOS.

Importancia das vogais e das consoantes na emisión vocal. Clasificación das consoantes.

6.5.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

- Avaliaranse o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:
- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.
- Manter unha emisión controlada evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos básicos de anatomía e fisioloxía correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar ou con contidos plaxiados sen citar a fonte.**

☐ Mínimos esixibles

1º TRIMESTRE:

- Control do apoio e unha emisión e impostación homogénea aplicada ó fraseo e a interpretación.
- Flexibilidade nas escalas, arpegios e coloraturas. Superación de 1/3 do repertorio correspondente o curso. Traballo vocal e escénico.

2º TRIMESTRE:

- Dominio das cualidades expresivas da voz aplicadas á interpretación e práctica de lectura a primeira vista.
- Superación de 2/3 do repertorio correspondente ó curso. Traballo vocal e escénico.

3º TRIMESTRE:

- Flexibilidade da voz en tódala súa extensión.
- Homoxeneidade de textura e cor, equilibrio de armónicos e manexo expresivo.
- Superación do total do repertorio correspondente ó curso.
- Traballo vocal e escénico.
- Ter entregado o traballo teórico.

☐ **Procedementos e ferramentas de avaliación**

- Unha avaliación inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.
- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

☐ **Criterios de cualificación**

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: *fiato*, beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e Interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

A) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).

- a. Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%
- b. Repertorio: 20%
- c. Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%

B) Actitude e interese (20%):

- d. Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).
- e. Interese fronte a asignatura. (5%).
- f. Actitude respecto ao aprendizaxe. (5%).

☐ **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O alumno que teña demostrado un nivel suficiente coma para superar os contidos e obxectivos do curso actual en decembro, e demostre ter sobradas

posibilidades de superar os contidos e obxectivos previstos para o curso seguinte poderá ampliar matrícula segundo as normas previstas no centro para elo.

As ampliacións de matrícula teñen que ser solicitadas polo alumno na secretaría do centro antes do 30 de Novembro.

☐ Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

O examen dos alumnos que non aprobaron un trimestre terán que realizar un exame consistente nunha audición na que interpretarán o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras a interpretar polo alumno con un mes de antelación e programar 3 ensaios como mínimo.

As obras deberanse interpretar no idioma orixinal e de memoria, agás o oratorio.

Probas extraordinarias de recuperación

Para o alumnado que non superase o curso na convocatoria ordinaria, a proba extraordinaria consistirá nunha audición onde terá que interpretar a totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente e a presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.5.4 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballárase con métodos según as necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

6.6 Curso: 6º

6.6.1 Obxectivos

- Demostrar homoxeneidade e flexibilidade en todo o rexistro.
- Dominar unha correcta dicción, articulación e uso da fonética dos idiomas nos que se canta o repertorio do curso.

- Demostrar a suficiencia técnica para afrontar un repertorio de estilos e épocas diversos con un nivel interpretativo e musical axeitado ó grado.
- Interpretar de memoria (excepto Oratorio) o repertorio sinalado para o curso coa maior corrección vocal e estilística, respetando as características propias dos diferentes períodos musicais.

6.6.2 Contidos

A) CONTIDOS TÉCNICOS

- Desenvolvemento da flexibilidade vocal en todo o rexistro da voz, a través de axilidades de maior dificultade: trinos, cadencias, etc.
- Perfeccionamento da articulación e dicción no canto.
- Desenvolvemento da expresividade vocal e a capacidade comunicativa e artística no canto.

B) REPERTORIO

- Canción de concerto española e/ou latinoamericana: 3 pezas en calquera das linguas do Estado, unha delas en galego.
- Canción de concerto extranxeira (alemán, francés, inglés, etc.) 4 pezas, das que 2 obrigadamente deberán ser Lied alemán.
- Ópera: 3 pezas, das que 2 deberán se aria.
- Zarzuela: 2 pezas, das que 1 deberá ser romanza.
- Cantata, oratorio, etc.: 2 pezas, das que 1 deberá ser aria.

C) TRABALLOS TEÓRICOS

Estudio de textos poéticos e dramáticos. Estudio de personaxes, estéticas, épocas e estilos. O compositor no seu contexto histórico e diante da obra estudiada.

6.6.3 Avaliación

☐ Criterios de avaliación

Avaliaranse o grao de consecución dos contidos técnicos, teóricos e de repertorio correspondentes ó curso:

- Manter unha boa postura ó cantar.
- Adquirir os hábitos respiratorios axeitados.
- Manter unha emisión controlada evitando erros de afinación.
- Adquirir os coñecementos básicos de anatomía e fisioloxía correspondentes ó curso.
- A interpretación do repertorio correspondente ó curso.

A entrega e calidade do traballo teórico. **Valoraranse negativamente os traballos con faltas de ortografía, claramente insuficientes para o tema a tratar ou con contidos plaxiados sen citar a fonte.**

☐ Mínimos esixibles

1º TRIMESTRE:

- Homoxeneidade e flexibilidade en todo o rexistro.
- Correcta dicción, articulación e emprego da fonética dos idiomas do repertorio. Superación de 1/3 do repertorio correspondente o curso.
- Traballo vocal e escénico.

2ºTRIMESTRE:

- Aplicación correcta das habilidades técnicas acadadas, á interpretación axeitada tanto musical coma estilística do repertorio.
- Superación de 2/3 do repertorio corerspondente ó curso. Traballo vocal e escénico.

3º TRIMESTRE:

- Demostración da suficiencia técnica para afrontar un repertorio de estilos e épocas diversas con un nivel interpretativo e musical axeitado ó grado que se cursa.
- Superación do total do repertorio correspondente ó curso de memoria. Traballo vocal e escénico.
- Ter entregado o traballo teórico.
- Realización do recital de fin de grao profesional.

☐ Procedementos e ferramentas de avaliación

- Unha avaliación Inicial ou de "diagnóstico" ao comezar o curso, coa que o profesor poderá avaliar o punto de partida a principios do curso. Este proceso comprenderá as accións que permitan identificar as

dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa:

- A avaliación continua, que realizará o profesor mediante anotacións e observacións no caderno do alumno e o emprego da rúbrica adxunta no anexo II. Tamén serán avaliadas as actuacións individuais e colectivas en audicións e concertos públicos, con respecto aos contidos desta materia.
- Avaliación final, na que se incluírán as dúas anteriores, e medirá o nivel de consecución dos obxectivos do curso, o nivel de progreso e adicación do alumno e o nivel dos resultados obtidos.

☐ **Criterios de cualificación**

Cualificarase en base aos seguintes parámetros, de 1 a 10:

- Técnica respiratoria e control do sonido: *fiato*, beleza vocálica, alcance o presenza do mesmo, timbre uniforme, afinación, etc.
- Musicalidade e Interpretación: reguladores e matices dinámicos, agógica, medida, expresión, dicción, fraseo, superación das dificultades técnicas segundo cada nivel, etc.
- Repertorio: cantidade e calidade do mesmo.
- Actitude fronte a materia: interese na asignatura, actitude fronte ao aprendizaxe, (nivel de atención, concentración e colaboración na clase, grao de interese, implicación, etc.), e participación nas actividades do departamento (audicións, concertos, etc.).
- Calidade do traballo teórico, e implicación no mesmo.

A cualificación final ponderarase deste xeito:

A) Valoración dos contidos específicos técnicos, interpretativos e de repertorio do curso: (80%).

- a. Adecuación postural, relajación, respiración, emisión e afinación: 30%
- b. Repertorio: 20%
- c. Articulación, fraseo, agógica, dinámica, dicción, etc: 30%

B) Actitude e interese (20%):

- d. Valoración da participación na aula e nas actividades do departamento: audicións, concertos, traballo teórico, etc. (10%).
- e. Interese fronte a asignatura. (5%).
- f. Actitude respecto ao apredizaxe. (5%).

☐ **PREMIO DE FIN DE GRAO**

Ao ser imposible a inclusión dunha obra obrigada, debido ás características propias das diferentes voces, teranse en conta criterios correspondentes a xénero, época e dificultade. Así pois, para a proba correspondente ao premio fin de grao o/a alumno/a deberá interpretar:

1 Aria de ópera do clasicismo ou do romanticismo de dificultade acorde co nivel.

2 Lied alemán ou canción de concerto noutras linguas, de dificultade acorde co nivel.

1 Aria de oratorio de dificultade acorde co nivel.

1 Romanza de zarzuela de dificultade acorde co nivel.

☐ Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios

O examen dos alumnos que non aprobaron un trimestre terán que realizar un exame consistente nunha audición na que interpretarán o repertorio reflexado para o trimestre correspondente nos contidos. (1/3 do repertorio do curso en cada caso) demostrando o dominio dos obxectivos previstos para o trimestre ou trimestres correspondentes.

Para dito exame, o pianista acompañante deberá dispoñer das partituras do repertorio a interpretar polo alumno con un mes de antelación, ademais de programarse 3 ensaios como mínimo.

As obras deberanse interpretar no idioma orixinal e de memoria, agás o oratorio.

Probas extraordinarias de recuperación

Para o alumnado que non superase o curso na convocatoria ordinaria, a proba extraordinaria consistirá nunha audición onde terá que interpretar a totalidade do repertorio cumprindo os obxectivos previstos para o curso correspondente e a presentación do traballo teórico previsto para dito curso.

Os criterios de avaliación serán os mesmos que correspondan ó curso académico do que se examine.

6.6.4 Recursos didácticos

Libros de texto ou métodos:

A modo orientativo, empregaranse as diversas edicións de selección de arias, romanzas e cancións así coma as edicións de óperas, zarzuelas, oratorios e cancións completas. Tamén traballárase con métodos según as

necesidades técnicas concretas de cada alumno, como por exemplo o método de canto Vaccaj (soprano/tenor - mezzosoprano/barítono) ou o Concone entre outros.

A observación do control corporal se fomentará desde a auto-observación por medio dun espello- xunto coa percepción corporal propia (kinestesia). Esta observación do funcionamento do propio corpo virá reforzada con estudos de textos de anatomía e fisioloxía vocal que preferentemente existan na biblioteca do centro ou ben noutras bibliotecas de uso público.

Un dos fins ao que se orienta o sistema educativo é o da adquisición de hábitos intelectuais e técnicas de traballo, así como de coñecementos científicos, técnicos, humanísticos, históricos e estéticos. En base a este desenvolvemento o alumno será motivado a utilizar a grabación da súa voz como medio para analizar a súa correcta fonación, e realizaranse traballos na biblioteca, onde se poderán visualizar vídeos, escoitar CDs e ler libros relacionados coa estética, historia e fisioloxía do canto, de maneira que o alumno poida contemplar os contidos conceptuais, ademáis de fomentar e desenvolver actitudes de investigación e estudo.

7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Ao longo do curso, nas reunións do departamento, os profesores revisarán de forma permanente o grao de cumprimento da programación así os resultados académicos dos alumnos, tendo en conta tanto os obxectivos e contidos propostos, como as características individuais de cada un dos alumnos: avaliación inicial, atención nas clases, tempo adicado ao instrumento, condicións, talento, capacidades, etc.

Os profesores informarán aos alumnos e aos seus pais do grao de cumprimento dos mínimos esixidos, dos criterios cos que van ser avaliados e da súa evolución.

Así mesmo, tentarase manter un contacto continuo co resto dos departamentos para ter unha visión global do desenvolvemento de cada alumno.

8. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

As reunións do departamento son o foro onde se realizará de forma permanente, a avaliación interna das estratexias metodolóxicas do departamento, valorando o grao de cumprimento da programación, os resultados académicos, os resultados artísticos etc. Todo iso, tendo en conta a idiosincrasia propia do instrumento, así como a individualidade de cada un dos alumnos: o seu grao de compromiso co estudo, facultades, talento, esforzo, interese no estudo do instrumento, etc.

Comentaranse regularmente as audicións realizadas polos alumnos, os resultados globais de cada avaliación e calquera cuestión que os membros do departamento consideren oportuna. Trasladaranse á Comisión de Coordinación Pedagóxica os puntos que os profesores estimen necesarios. Finalmente revisaranse as porcentaxes finais de aprobados e suspensos e unificando criterios para obter o óptimo desenvolvemento musical, artístico e instrumental dos alumnos.

Por outra banda, dentro desta avaliación interna, terase en conta e de forma moi destacada, os medios físicos e humanos cos que conta o departamento: material impreso: partituras, libros de consulta, revistas especializadas, orzamento para actividades, cursos, clases maxistras, cursos de formación específicos para o profesorado e flexibilidade para a súa reciclaxe, flexibilidade

para a realización de proxectos artísticos por parte dos profesores etc... En definitiva, os medios básicos para alcanzar un ensino profesional de calidade, e que permita aos profesores e alumnos levar a cabo, de forma real os obxectivos que a programación expón soamente de forma teórica.

ANEXOS

PROBAS DE ACCESO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN da proba de Canto.

Aplicaranse os criterios de avaliación previstos nesta programación correspondentes ao curso anterior ao que o aspirante se presente.

PROBAS DE ACCESO a 1ºCURSO

Dada a inexistencia de Grado Elemental na especialidade de Canto, non se realizará proba de idiomas no acceso a primeiro curso.

Os criterios de avaliación neste caso non terán como obxectivo a valoración técnica, xa que os aspirantes parten de cero neste aspecto; a avaliación terá como obxectivo a valoración das cualidades musicáis, de entoación e interpretativas do aspirante, así coma uns mínimos de aptitude vocal necesaria para o desenrolo técnico posterior.

PROBA DE CANTO: o exame consistirá na interpretación de tres pezas líricas, polo menos unha delas de memoria.

A proba de linguaxe musical será a mesma para todas as especialidades. Aínda que fixera dita parte con anterioridade, por ter feita a proba de acceso por outra especialidade, deberá realizar a proba de linguaxe musical igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

PROBA DE ACCESO A OUTROS CURSOS

2º DE GRAO PROFESIONAL

PARTE I: PROBA DE CANTO

- O aspirante presentará un programa segundo o explicitado no Decreto 203/2007 consistente en tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ó curso inmediatamente anterior ó que se opte y das que, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

PARTE II: PROBA DE IDIOMAS

Sobre os contidos reflectidos para cada curso na programación de idiomas o aspirante realizará tres probas:

1.- Lectura e tradución libre (con axuda do dicionario) dun texto a elección do tribunal, de dificultade acorde ó curso que se solicita.

2.- Responder por escrito a algunha pregunta de contido gramatical sobre o texto do exercicio 1.

3.- Exercicio de transcrición fonética de dificultade acorde ao curso que solicita, sen dicionario.

Para a realización da 1a proba disporá de 5 a 10 minutos (segundo a extensión e dificultade a criterio do tribunal) antes de leer o texto.

Para a realización das probas 1, 2 e 3 disporá dun máximo 30 minutos para as dúas primeiras e outros 30 para a terceira.

A proba de linguaxe musical será a mesma para todas as especialidades. Aínda que teña cursado o primeiro curso por outra
Páxina 47 de 57

especialidade, deberá realizar a proba de linguaxe musical igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

3º DE GRAO PROFESIONAL

PARTE I: PROBA DE CANTO

- O aspirante presentará un programa segundo o explicitado no decreto 203/2007 consistente en tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ó curso inmediatamente anterior ó que se opte y das que, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

PARTE II: PROBA DE IDIOMAS

Sobre os contidos reflectidos para cada curso na programación de idiomas o aspirante realizará tres probas:

1.- Lectura e tradución libre (con axuda do dicionario) dun texto a elección do tribunal, de dificultade acorde ó curso que se solicita.

2.- Responder por escrito a algunha pregunta de contido gramatical sobre o texto do exercicio 1.

3.- Exercicio de transcripción fonética de dificultade acorde ao curso que solicita, sen dicionario.

Para a realización da 1a proba disporá de 5 a 10 minutos (segundo a extensión e dificultade a criterio do tribunal) antes de leer o texto.

Para a realización das probas 1, 2 e 3 disporá dun máximo 30 minutos para as dúas primeiras e outros 30 para a terceira.

A proba de linguaxe musical será a mesma para todas as especialidades. Aínda que teña cursado o segundo curso por outra especialidade, deberá realizar a proba de linguaxe musical igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

4º DE GRAO PROFESIONAL

PARTE I: PROBA DE CANTO

- O aspirante presentará un programa segundo o explicitado no decreto 203/2007 consistente en tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ó curso inmediatamente anterior ó que se opte y das que, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

PARTE II: PROBA DE IDIOMAS

Sobre os contidos reflectidos para cada curso na programación de idiomas o aspirante realizará tres probas:

1.- Lectura e tradución libre (con axuda do dicionario) dun texto a elección do tribunal, de dificultade acorde ó curso que se solicita.

2.- Responder por escrito a algunha pregunta de contido gramatical sobre o texto do exercicio 1.

3.- Exercicio de transcrición fonética de dificultade acorde ao curso que solicita, sen dicionario.

Para a realización da 1a proba disporá de 5 a 10 minutos (segundo a extensión e dificultade a criterio do tribunal) antes de leer o texto.

Para a realización das probas 1, 2 e 3 disporá dun máximo 30 minutos para as dúas primeiras e outros 30 para a terceira.

A proba do resto de materias serán as recollidas no anexo III da Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007. Aínda que as teña cursado por outra especialidade, deberá realizalas igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

5º DE GRAO PROFESIONAL

PARTE I: PROBA DE CANTO

- aspirante presentará un programa segundo o explicitado no decreto 203/2007 consistente en tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ó curso inmediatamente anterior ó que se opte y das que, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

PARTE II: PROBA DE IDIOMAS

Sobre os contidos reflectidos para cada curso na programación de idiomas o aspirante realizará tres probas:

1.- Lectura e tradución libre (con axuda do dicionario) dun texto a elección do tribunal, de dificultade acorde ó curso que se solicita.

2.- Responder por escrito a algunha pregunta de contido gramatical sobre o texto do exercicio 1.

3.- Exercicio de transcrición fonética de dificultade acorde ao curso que solicita, sen dicionario.

Para a realización da 1a proba disporá de 5 a 10 minutos (segundo a extensión e dificultade a criterio do tribunal) antes de leer o texto.

Para a realización das probas 1, 2 e 3 disporá dun máximo 30 minutos para as dúas primeiras e outros 30 para a terceira.

A proba do resto de materias serán as recollidas no anexo III da Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007. Aínda que as teña cursado por outra especialidade, deberá realizalas igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

6º DE GRAO PROFESIONAL

PARTE I: PROBA DE CANTO

- O aspirante presentará un programa segundo o explicitado no decreto 203/2007 consistente en tres obras de diferentes estilos, do nivel correspondente ó curso inmediatamente anterior ó que se opte y das que, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

PARTE II: PROBA DE IDIOMAS

Sobre os contidos reflectidos para cada curso na programación de idiomas o aspirante realizará tres probas:

1.- Lectura e tradución libre (con axuda do dicionario) dun texto a elección do tribunal, de dificultade acorde ó curso que se solicita.

2.- Responder por escrito a algunha pregunta de contido gramatical sobre o texto do exercicio 1.

3.- Exercicio de transcripción fonética de dificultade acorde ao curso que solicita, sen diccionario.

Para a realización da 1a proba disporá de 5 a 10 minutos (segundo a extensión e dificultade a criterio do tribunal) antes de leer o texto.

Para a realización das probas 1, 2 e 3 disporá dun máximo 30 minutos para as dúas primeiras e outros 30 para a terceira.

A proba do resto de materias serán as recollidas no anexo III da Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007. Aínda que as teña cursado por outra especialidade, deberá realizalas igualmente. Recomendamos acudir á programación correspondente para informarse dos contidos e características de dita proba.

ANEXO II

RÚBRICA

Nome do alumno/a									
CRITERIOS TÉCNICOS: emisión do son e técnica respiratoria.	1-4 NON SUPERADO		5-6 DESEMPEÑO BÁSICO		7-8 DESEMPEÑO MEDIO		9-10 DESEMPEÑO AVANZADO		total
Adecuación da postura corporal para o Canto. Relaxación.	Non controla a postura corporal: hombros elevados, pescozo demasiado alto ou demasiado baixo, espalda encorvada, etc.		Ten unha posición correcta, pero tensa: móvese constantemente, fai xestos repetitivos non ligados á interpretación (tics), etc.		Ten unha posición corporal correcta, sen tensións, pero non é capaz de mantela en todo momento.		Ten unha posición correcta do corpo e posúe o control para cantar con relaxación en calquera situación.		10%
Aplicación da técnica respiratoria ao canto.	Non controla a respiración costo-diafragmático-abdominal	Non ten a capacidade axeitada ao seu nivel.	Emprega a respiración costo-diafragmático-abdominal.	Non ten a capacidade axeitada ao seu nivel.	Utiliza a respiración costo-diafragmático-o-abdominal.	Ten a capacidade axeitada ao seu nivel.	Ten absoluto control da respiración costo-diafragmático-o-abdominal.	A aplica adecuadamente nas obras do seu repertorio	10%

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

Control de la emisión y autorregulación la afinación	Non é capaz de realizar unha emisión limpa nin homoxénea. A afinación á deficiente.	A emisión é limpa, pero ensuciase con facilidade e non é homoxénea en determinados pasaxes. A afinación fluctúa en ocasións.	A emisión tende a ser limia e homoxénea na maior parte do tempo e a afinación é controlada normalmente con facilidade.	A emisión é libre, homoxénea e limpa e non existen problemas de afinación.	10%
---	---	--	--	--	-----

CRITERIOS INTERPRETATIVOS	1-4 NON SUPERADO	5-6 DESEMPEÑO BÁSICO		7-8 DESEMPEÑO MEDIO		9-10 DESEMPEÑO AVANZADO		total
Obras do repertorio correspondentes ao nivel e período a avaliar.	Non ten alcanzado o repertorio mínimo programado para o seu curso.	Porcentaxe mínimo de obras programadas.	A interpretación non é adecuada.	Ten interpretadas todas as obras programadas para o seu curso.	A interpretación é correcta.	Ten interpretadas todas as obras programadas para o seu curso.	A interpretación é sobresain te.	15%
	Non é capaz de memorizar ningún fragmento musical do seu repertorio.	Memoriza as obras con erros, olvida ou confunde a letra.		Memoriza as obras, aínda que lle falta seguridade e fluidez na interpretación.		É capaz de memorizar obras completas con bó nivel interpretativo.		5%

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

Tipos de articulación (<i>legato, stacatto, portato...</i>)	Non diferencia os distintos tipos de articulación.	Executa con solvencia limitada os diferentes tipos de articulacións.		Executa con corrección os diferentes tipos de articulacións e aplica no repertorio.		Executa toda a gama de articulacións con independencia e soltura, e adecuándose aos diferentes estilos do repertorio.		5%
Estudo da agónica e da dinámica	Non realiza as mínimas variacións agónicas e dinámicas.	Produce diferentes agónicas e dinámicas.	Non controla regularment e as variacións agónicas e dinámicas.	Ten unha gama agónica e dinámica bastante diferenciada.	Non a utiliza sempre que interpreta.	Domina unha ampla gama de agónicas e dinámicas.	É capaz de aplicala en calquera situación.	5%
Control rítmico	Non mide ben e/ou non posúe control do tempo.	Mide ben.	Comete algúns erros e o tempo é inestable.	A medida é precisa.	Os <i>tempi</i> non son sempre adecuados.	A medida é sempre precisa.	Os <i>tempi</i> son correctos para o seu nivel.	5%
Fraseo e musicalidade	A interpretación non ten en conta o fraseo nin a musicalidade.	Percíbese na interpretación unha liña de fraseo incipiente que marca as microformas (motivos, frases, semifrases...).		A interpretación ten en conta o fraseo a nivel xeral, pero permanece demasiado vinculada ás indicacións escritas.		É capaz de realizar interpretacións expresivas, con fraseo e musicalidade propios, e obtén un bo equilibrio de niveis e calidades de son resultantes.		5%

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

Dicción y articulación	Non se entende o texto e a fonética é errónea. A articulación é deficiente.	Enténdese ás veces o texto, e a fonética non é totalmente correcta. A articulación é aceptable.	Enténdese o texto e a fonética é aceptable aínda que non amosa seguridade. A articulación en xeral é boa.	Enténdese o texto, a fonética é correcta e a articulación adecuada a cada momento.	5%
Interpretación e expresividade	Non logra unha interpretación expresiva, non é comunicativo e non transmite emoción a través das obras do seu repertorio.	É pouco comunicativo, pero logra transmitir certa expresión nas súas interpretacións.	É expresivo e comunicativo, aínda que lle costa proyectar emoción e saber transmitir a expresión da música en todos os estilos.	Consigue expresarse a través da linguaxe da música en todos os seus estilos, logra transmitir a emoción en cada interpretación, e é altamente comunicativo.	5%
Os criterios técnicos e interpretativos conforman o 80% do total da cualificación					

CRITERIOS ACTITUDINAIS	1-4 NON SUPERADO		5-6 DESEMPEÑO BÁSICO		7-8 DESEMPEÑO MEDIO		9-10 DESEMPEÑO AVANZADO		total
Interés na asignatura	Non segue as recomendacións da súa profesora.	Non amosa interese en conseguir as metas marcadas.	Intenta seguir as recomendacións da profesora, pero presta	Perde interese na tarefa.	Case sempre segue as recomendacións da profesora.	Amosa interese en alcanzar as metas fixadas.	Segue sempre as recomendacións da profesora	Demostra un alto interese en conseguir as metas fixadas.	5%

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

			pouca atención.						
Actitude respecto á aprendizaxe	Presenta unha actitude pasiva na aula; espera que os logros xurdan só co que lle indica a profesora, sen chegar a exercitalo.		Presenta unha actitude activa, consultando nalguna ocasión á docente acerca de alternativas cando non pode exercitar con éxito as recomendacións da profesora.		Presenta unha actitude activa, consultando frecuentemente á docente acerca de alternativas cando non pode exercitar con éxito as recomendacións da profesora.		Presenta unha actitude activa nos exercicios e, se non ten éxito, propón ou solicita alternativas. Implicase no proceso (realiza preguntas fundamentadas, aporta opinións, etc.).		5%
Participación en las actividades y trabajo teórico	Non participa nas actividades do departamento.	Non entrega o traballo teórico.	Participa nalguna das actividades do departamento.	Entrega o traballo teórico, pero é pobre e está mal estruturado.	Participa na maior parte das actividades do departamento.	O traballo está correcto aunque non profundiza .	Participa en todas as actividades do departamento.	O traballo está ben estruturado e ten profundizado na materia	10%
Los criterios actitudinales suponen el 20% del total de la nota*									

* No caso de non poder realizarse as audicións por motivos xustificadas, non serán contempladas dentro das porcentaxes correspondentes.